

Colònia Forcallanocatalana,¹ 65 anys de camí

Colònia Forcallanocatalana 65 years on de way

Antoni Eixarch Cardona. Exvicepresident, expresident, president emèrit.

Carmen Ferrer Llop,² Exdirectora de Bisgargis, membre del comitè de redacció, vocal de la Junta.

Fotografia: Autors no identificats i **Conxita Cardona Vázquez.**

Presentat: 12/03/2021

Aprovat: 10/04/2021

1.- www.coloniaforcallanocatalana.org

cforc@hotmail.com.

2.- Carmen Ferrer Llop es coautora amb José Sabater Carbó del llibre *Forcall, lugares, gente, historia*. 1986. ISBN 84-398-7253-4

Resum

La Colònia Forcallanocatalana ha perviscut durant 65 anys. Va ser i és el reflex de la gent que malgrat ser fora del Forcall se l'estima. La seva trajectòria està marcada per les inquietuds, tristeses, joies, amors i desamors entre els emigrats i els residents. I el cognom "catalana" no implica una limitació geogràfica, sinó que inclou tots aquells que comparteixen la identitat i l'interès pel poble. El llarg camí en comú demostra la voluntat per les dues parts de continuar plegats fent història.

Paraules clau: Colònia, Forcall, forcallanocatalana, NAJF, Bisgargis

Abstract

The Colònia Forcallanocatalana has survived for 65 years. It was and it is a reflection of the people who, despite being outside *el Forcall*, love it. His career is marked by worries, sorrows, joys, loves and dislikes between emigrants and residents. The surname "Catalan" does not imply a geographical limitation, but includes all those who share the identity and interest in *el Forcall*. The long road shared in common demonstrates the will on both sides to continue making history together.

Keywords: Colony, Forcall, forcallanocatalana, NAJF, Bisgargis

Context econòmic i social

Per entendre el fenomen o el fet extraordinari material i incorpori de la creació de la Colònia, cal situar-se al Forcall de mitjans del s. XX immers en la influència del nacionalcatolicisme, de l'estancament, la precarietat econòmica i el desmembrament de famílies durant el període de postguerra, situació que no milloraria fins la dècada dels anys 70 i 80. Tota la comarca dels Ports de Morella -aquest topònim era poc referenciat en l'època, i erròniament substituït pel de Maestrat- va començar la seva

davallada demogràfica a primers del s. XX, incentivada per la revolució industrial que convidava a migrar les famílies en busca d'un futur millor; el destí preferit va ser Catalunya, i més concretament les zones fabrils de Barcelona i el seu cinturó, i les ciutats tèxtils de Sabadell i Terrassa. Comarques com el Vallès Oriental, el Baix Llobregat, la Terra Alta, el Montsià, el Baix Ebre i la Ribera d'Ebre també van acollir feinejadors disposats a transformar-se i formar-se en oficis diferents als que havien exercit en els seus llocs d'origen. Aquesta emigració ha continuat fins als nostres dies, si bé els motius i les destinacions són ben diferents, salvant les circumstàncies específiques de la guerra civil del 36. El 1900 la població de la comarca superava les 28.000 ànimes, cent anys més tard estàvem en 9.000 i ara no arribem a 7.000.

El Forcall, com els altres pobles, no era aliè a aquesta realitat i la seva situació demogràfica evolucionava de forma paral·lela. A mitjan segle l'habitaven al voltant de 1.200 persones -actualment menys de 500-, però el dia a dia era ben diferent. Els caps de família i els fills grans que quedaven al poble anaven 9 mesos a fer la campanya de la Greda o a treballar a Alemanya amb contractes de 12 mesos; per tant, el Forcall era un poble que gran part de l'any estava poblat fonamentalment per dones al càrrec de iaïos i criatures, que treballaven el camp, collien les patagues, feien la sega, el trill, cuidaven els animals i portaven al dia les coses de casa, rentaven la roba al riu o als llavadors, anaven a buscar aigua per beure i cuinar, etc. En definitiva, feien la seva faena i la que feien els homes absents. El sacrifici valia la pena, la participació en aquelles campanyes suposava una notable injecció de capital al poble i l'alleujament de les càrregues familiars amb la disponibilitat de liquiditat monetària.

Les festes de Sant Vito de 1956, aleshores se celebraven el següent diumenge després del dia 8 de setembre, van perillar i es va témer per la seva pervivència. Només la voluntat i l'empenta del vicari de la parròquia, Manuel Cabedo, amb l'ajuda dels més joves i aportacions econòmiques dels veïns ho van poder salvar. Faltaven els homes que no tornarien fins finals de mes o primers d'octubre, les dones no estaven per massa romanços com és fàcil d'entendre, i l'Ajuntament no tenia ni la disponibilitat ni els mitjans suficients.

Tampoc el gruix dels forcallans emigrats podien tornar eixos dies al poble per gaudir de les festes, al setembre ja tocava reincorporar-se als llocs de treball. Tan sols un reduït nombre de residents a Barcelona i uns quants capellans havien pogut pagar les 200 pessetes que costava el viatge i tenir lliures eixos dies per poder assistir a les festes.

Farem un relat de la gestació de la Colònia basat en la documentació que tenim a l'abast per comprovar la veracitat d'aquell *amor a la patria chica* al que a vegades apel·lem i que no deixa de ser una menuda i alhora gran història.

1956, la fundació i primers anys decisius

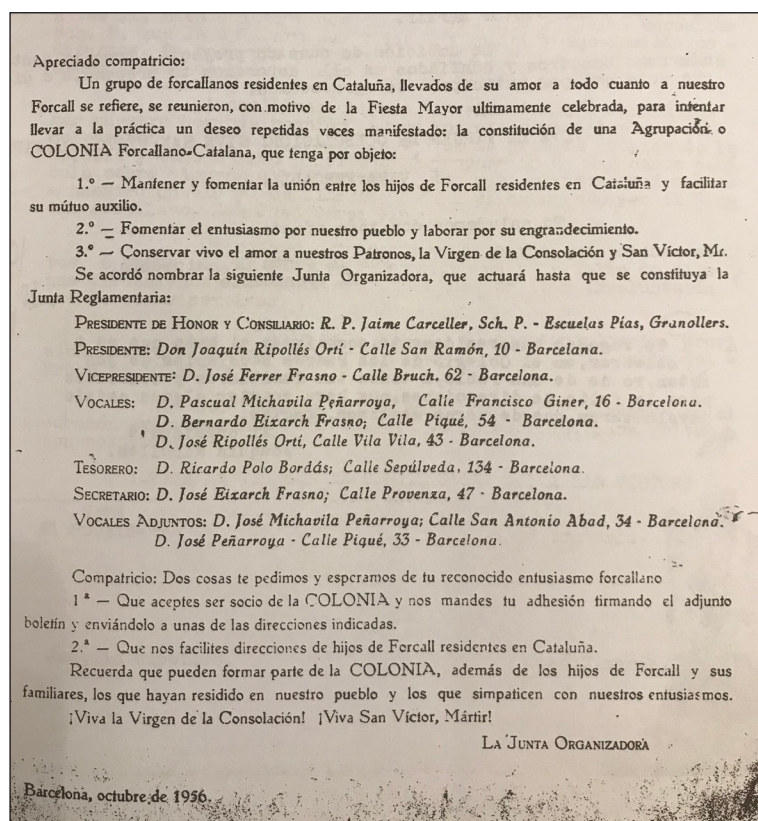
D'una trobada casual a la font de l'Om de José M. Moya, aleshores mestre de l'escola del poble, amb Josep Eixarch va sorgir la idea d'unir tots els forcallans que vivien a Catalunya i demanar-los el seu recolzament per evitar el que semblava una mort anunciada. Posat en antecedents, l'escolapi Jaime Carceller va convocar el 13 de setembre, a casa dels Morondo, els residents a Barcelona que es trobaven per aquelles dates al poble i que segons el seu criteri els podrien fer costat en la idea que volien proposar aquell dia: la creació d'una associació, com van fer a Morella

amb la Colònia Morellanocatalana el 1903, de forcallans que vivint fora del poble treballarien per mantenir els vincles i conservar els costums i festes tradicionals. Un grupet dels assistents va agafar consciència que les festes se n'anaven en orris. Aquets forcallans, ordenats per edat, eren José Ferrer Frasnó, Pascual Michavila Peñarroya, Joaquín Ripollés Ortí, Bernardo Eixarch Frasnó, José Ripollés Ortí, José Eixarch Frasnó i Ricardo Polo Bordás, que es van constituir en Junta organitzadora a la qual posteriorment es van afegir José Michavila Peñarroya i José Peñarroya. Acabava de néixer la Colònia Forcallanocatalana.

De tornada a Barcelona, es va distribuir un document a tots els forcallans localitzats a Catalunya en què s'explicaven els objectius i la composició de la junta i se'ls animava que s'adherissin a la iniciativa.

Les primeres reunions de junta, celebrades al local de *Transportes Ferrer*, van ser fructíferes. Jaime Carceller i Josep Eixarch, recolzats per l'escolapi cinctorrà Manuel Aguilar, secretari del Pare provincial de les Escoles Pies de Catalunya i Cuba, van convèncer Luis Ferreiro, pare superior del col·legi de Sant Anton perquè els deixés

la sala d'actes per celebrar les reunions generals de socis i es va acordar que la primera es convocaria el 20 de gener de 1957; es va ampliar la Junta nomenant Antonio Ferrer Peñarroya, vicesecretari i Manuel Peñarroya Carbó i Manuel Peñarroya Bordás, vocals delegats de Sabadell i Terrassa. La Junta va tenir el privilegi de comptar amb l'assessorament de Silvestre Virgos, president de la Colònia Morellanocatalana, i esporàdicament de Benjamín Barrachina, tresorer, que els van oferir el seu incondicional recolzament, coneixement i experiència en l'inici d'aquesta aventura. Així mateix, el morellà Manuel Virgos, secretari del *Montepío* de fills del Maestrat (fundat a Terrassa el 1916), va oferir als socis de la nova colònia poder-se afiliar a la germandat amb l'exempció de la quota d'entrada. En referència a la Colònia Morellanocatalana, cal mencionar que havien celebrat alguna de les seves reunions generals al col·legi de l'Escola Pia

Acta fundacional

de Nostra Senyora de Barcelona, on exercia el forcallà Jaime Carceller. Morellans, forcallans i escolapis sempre de la mà en aquells anys difícils.

La reunió general va atraure famílies senceres de forcallans, malgrat que va ser un matí en què van concórrer el mal temps i l'alteració del funcionament normal dels transports urbans. Retrobaments de familiars i amics, emotives abraçades, contagioses llàgrimes d'alegria... No ha quedat constància del nombre de gent que hi va assistir. Per fotografies de l'acte, podem pensar que eren al voltant de 300. Es va aprovar la constitució de la Junta, que presidiria Joaquín Ripollés; es va acordar demanar un dia

dins el programa de festes de Sant Vito a càrrec de la Colònia, i es va voler establir una quota de soci d'un duro (5 pessetes) per acordar-se finalment que seria de quantitat voluntària fins a una segona reunió general. Com a nota curiosa, consta en l'acta de la reunió que els presents sol·licitaren que en properes reunions es pogués degustar les coquetes del forn de la tia Juliana. L'escolapi Jorge Maymó, que posteriorment va ser valedor de la Colònia dins la comunitat de Sant Anton, va representar el superior del col·legi.

Es va comunicar la constitució de la Colònia a l'alcalde Enrique Polo que ho va rebre, com la resta del consistori, de molt bon grat i al rector de la parròquia Heliodoro Marí, el qual es va mostrar més indiferent. Es va posar en marxa la confecció de la bandera (la mateixa que presideix ara les assemblees), es van fer insígnies, es va programar el dia de la Colònia, es va organitzar la Caravana de la Colònia i la Junta es va començar a interessar per les infraestructures, obres de millora i esdeveniments del poble a través de José Ferrer, fill. Els diners van començar a preocupar i es nomenà Bernardo Eixarch vicetresorer i Pascual Michavila comptador, conscients que sense una bona gestió econòmica poques coses es podrien fer.

En vista de la gran resposta que va tenir la primera reunió general, al mes i mig se'n convocava una de nova, el 3 de març. La sala d'actes dels escolapis continuaria per molts anys acollint els forcallans. Les reunions, sempre precedides per una missa celebrada en la capella del mateix col·legi. La presència de Jorge Maymó es va perpetuar com a testimoni que les trobades dels forcallans es desenvolupaven sense alterar l'esperit dels principis del Movimiento Nacional davant les persones que, suposadament d'incògnit, enviava el Govern Civil en qualitat d'observadors (en aquella època no existia cap registre d'associacions ni la possibilitat de la seva legalització).

Les altes de socis van ser un degoteig constant. El primer soci va ser Josep Sabater, aleshores superior dels escolapis de Balaguer. Es va acordar que la quota seria voluntària de 5 pessetes mensuals, és a dir, qui no pogués o no volgués, no pagava. Es feia arribar a casa de cada soci les convocatòries de reunió i després se'ls enviava l'acta de la reunió. Es posava en marxa una maquinària que avui en dia encara funciona.

Així va ser la concepció i naixement de la Colònia. Un grup d'homes amb ganes de treballar aixoplugats per uns altres, escolapis formats en el col·legi de Morella, amb més recursos i temps a l'abast. Aquesta condició era necessària, difícilment l'empresa podria anar endavant sense l'acostament a l'església.

Assistents a la reunió general

L'afirmació que la Colònia es va fundar per salvar les festes de Sant Vito és simplificar amb excés. La falta de majorals va ser només el detonant, ja que la Colònia es va implicar molt, i cada vegada més, en les iniciatives municipals i va participar, promoure i patrocinar diverses obres i activitats tant en l'àmbit popular cívic com religiós.

Entretant l'Ajuntament va veure una finestra d'esperança i va rebre la Colònia amb els braços oberts. El primer que va il·lusionar els socis va ser organitzar un autocar que, viatjant directe de Barcelona a Forcall per un preu molt ajustat -290 pessetes anar i tornar-, fes possible reunir famílies separades per la migració en els dies de la festa major. El van anomenar "Caravana de la Colònia". Les famílies gaudien rebent al poble els fills, germans..., contents de la seva companyia. Les festes estaven canviant. L'autocar sortia de Barcelona a les onze de la nit i arribava al Forcall a vora de la matinada del dia següent, la tornada es feia ja de dia en acabar les festes.

A Barcelona, els socis es reunien quatre o cinc vegades a l'any. Els assistents a

Cartell de benvinguda a la caravana de la Colònia

les trobades van fruir, ja l'any 1957, d'una pel·liculeta en 8 mm del morellà José Carsí. L'any següent Ricardo Polo en va filmar una altra sobre el poble, que va deixar bocabadats a tots els que la van veure. Les reunions s'amenitzaven amb actuacions de pallassos per als més menuts, rondalles i representacions d'algunes de les danses típiques de les nostres festes. En acabar, es distribuïen

coquetes, corets i *rotllets* de Sant Cristòfol que habitualment eren obsequi de l'Ajuntament del Forcall.

El novembre de 1958 es va produir el primer canvi parcial de Junta, amb l'entrada de Bernardo Eixarch com a president. La seva elecció i la dels nous membres de Junta es va sotmetre a l'aprovació dels presents a la reunió general. La Colònia i les seves inquietuds ja començaven a ser conegudes arreu i en aquella reunió va estar present Eladio Esteller, president de la *Colonia Sanjorgense catalana* i els professors Serra i Ràfols, Viladeval i Queraltó que van fer una exposició sobre el valor arqueològic de les troballes de la Moleta de Liborio.

A l'estiu d'aquell any 1958, es va fer una excursió a la Moleta per tal de reconsiderar el valor de les restes iberoromanes. Va ser una acció conjunta amb l'Ajuntament del Forcall organitzada per l'escolapi Pedro Mampel i amb el recolzament de José Eixarch, que va contactar i entusiasmar el professor José de Calasanz Serra i Ràfols, aleshores coordinador tècnic de la Comissaria Provincial d'Excavacions Arqueològiques de Barcelona, i al seu equip. El seu diagnòstic va ser contundent: aquell jaciment era important i calia interessar les autoritats polítiques i científiques de la província de Castelló per a la seva investigació i conservació. Van pensar que les restes trobades fins la data es podien identificar amb un poble descrit per Ptolomeu i Plini, geògrafs del s. I. La paraula *Bisgargis* es va sentir per primera vegada, i ja no la oblidaríem. Es va aconseguir que la Diputació de Castelló s'impliqués en els anys següents a través del servei de prehistòria, i es va portar a terme la primera excavació oficial el 1960. Un jove Ferran Arasa va rescatar la memòria de la Moleta fent la seva tesi de llicenciatura

el 1984. Més tard, els arqueòlegs van concloure que aquell assentament iberoromà no era el suposat Bisgargis, encara ara no localitzat en la nostra geografia, sinó que es tractava de la *Res publica Leserensis*. Ara, afortunadament, el jaciment és objecte de periòdiques campanyes d'estudi i recerca, sota la direcció de Ferran Arasa de la Universitat de València.

L'entesa amb l'alcalde Enrique Polo i membres de l'equip municipal, i amb el poble en general, segueix com el primer dia i fins i tot millora a mesura que passa el temps. La relació amb las *Hermanas del Col·legio de Santa Ana* eren excel·lents. A les festes es guarnien els carrers, es feien activitats i es donaven premis als escolars. El Dia de la Colònia agafà rellevància. S'organitzà amb gran èxit el campionat de guinyot que va perdurar molts anys.

Una de les primeres coses que va fer la nova Junta va ser construir, l'any 1959, una font a l'ermita de la Consolació, amb aigua arribada del mas del Xorrador, i un parc infantil, gran novetat per a la canalla, a l'antic cementiri on ara es troba el pavelló municipal d'emmagatzematge. S'incorporaren nous membres, José Cardona, Julián Peñarroya, Emilio Prats... gent jove i amb empena.

Es publicà l'*Auca festiva i galana de la Vila forcallana*, amb dibuixos del ninotaire José Peñarroya, nascut al Forcall, pare dels personatges de còmic *Don Pío*, *Gordito Relleno*, *don Berrinche* i *Pitagorín* entre altres i text de José Sabater.

La Colònia s'interessa per un projecte de construcció, el pantà de Sant Onofre, modernitzar la producció agrícola del poble, procura donar notorietat a la comunitat religiosa de les Dominiques de clausura del Convent, s'arreglen els voltants de l'ermita plantant arbres i se saneja l'interior de la casa de l'ermità.

En els fulls informatius, on abans de cada reunió s'exposaven els plans de la Junta, es detallava el desenvolupament de les festes per informar a tots els qui no hi havien pogut anar; José Eixarch es perfilà, des del

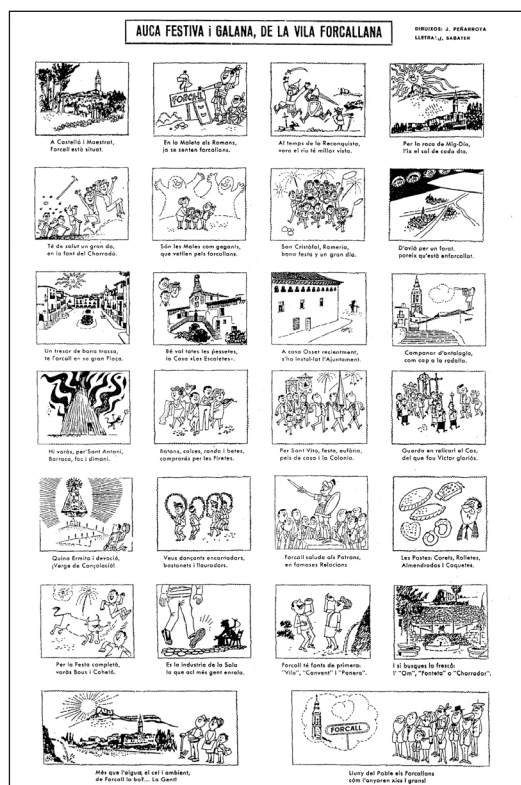
Expedició a la Moleta

La Junta de Bernardo Eixarch amb el Consistori presidit per Enrique Polo

Font de l'ermita

Antonio Ferrer amb l'alcalde José M. Palos

primer dia, com a cronista tot obrint una porta al passat contant, explicant i escrivint històries, cròniques, contes, ficcions i faules que deixaven bocabadats a tots el forcallans que van tenir l'oportunitat de poder conèixer d'aquesta forma la seva història i la del seu poble.

L'any 1961 José Eixarch anomenarà "Bisgargis" el full informatiu que mensualment portarà notícies del poble, comentaris històrics i col·laboracions de socis i simpatitzants. El núm. 1 surt al mes de maig. Els capellans de la Colònia són els qui s'encarreguen de la seva redacció i impressió. Francisco Carbó, agutzil del Forcall, s'encarregarà de facilitar la informació local.

Antonio Ferrer serà president a partir del 1962 i mantindrà les bones relacions amb José Maria Palos, alcalde d'aleshores. La Colònia subvenciona la prospecció per trobar aigua que pogués assegurar les collites. Els forcallans són escèptics. Se'n troba a prop del riu de Calders, però l'extracció i canalització és costosa. Es descarta aquesta possibilitat. En realitat el treball agrícola, al camp, ha perdut llustre. Tot i la nova maquinària, els llauradors han començat a comparar l'esforç que representa aconseguir viure del camp, jornades de moltes hores, al sol i la intempèrie, sense vacances i amb molta inseguretat. No hi ha caliu ni energia per emprendre una tasca d'envergadura, i més quan la ramaderia industrial començava a ser una realitat a la província i acabaria tenint molta importància a la comarca.

Mentrestant el poble s'esforça i aconsegueix importants millores, així l'any 1965 arriba l'aigua corrent a les cases i dos anys més tard s'arreglen els carrers i s'acaba el clavegueram amb l'eliminació de l'empedrat. S'inaugura el cinema parroquial. La Colònia participa en la millora de l'enllumenat públic amb l'aportació d'unes faroles que compra a l'Ajuntament de Barcelona.

L'any 1968 s'inaugura l'“Exposición Histórica”, fruit de l'esforç d'en José Eixarch, secundat per José Sabater i amb el suport de l'Ajuntament del Forcall. Es fa un recull de fòssils, fotografies antigues, plànols i documents antics que són una mostra de la història i les característiques del poble.

Bisgargis, el missatger benvingut

Va ser un encert de la Colònia crear el butlletí *Bisgargis*. *Boletín de la Colonia y la Villa de Forcall*, que poc a poc es va configurar com un mitjà que, a més a més de donar a conèixer les notícies del poble, va descobrir la nostra història a través de la secció *Pinceladas históricas* i d'altres aportacions de reconeguts especialistes i de forcallans que explicaran històries viscudes d'un temps que es va esvaint.

Des del primer dia, Jaime Carceller va deixar constància del que passava i del que en pensava la Colònia. Ho va fer en uns fulls ciclostilats on mensualment en quatre seccions: "Comentarios", "Sección oficial", "Noticiario" i "Colaboración" tindrà la gràcia de fer-nos arribar el present i el passat del poble. El professor Eixarch ens introduirà a partir del 1966 i fins 2004, mitjançant el butlletí, en la recerca del passat del Forcall, reforçant la nostra identitat i descobrint que hi ha una història petita, molt pròxima a la nostra gent.

Entre el 1966 i el 1968 el *Bisgargis* comptarà amb un col·laborador excepcional, José Peñarroya, el ninotaire d'origen forcallà.

El gener del 1969 s'estrena capçalera, dissenyada per José Sabater: el seu nom, "Boletín de la Colonia y la Villa de Forcall" deixa entreveure clarament la voluntat d'incloure tothom sota el paraigües de la revista.

Tres forcallans excepcionals, el pare Jaime Carceller, mossèn Santiago Casanovas i José Eixarch, són els encarregats de mantenir el caliu de la Colònia i, amb una gran dedicació, publicaran la revista cada mes.

El butlletí, que ja havia arrelat al Forcall, va tenir Ramon Barberà com a representant del poble, després el seguirà Edmundo Cano, José Carceller, "Pepet de Gitana" i Miguel Rodés.

De mica en mica, els lectors ens enllaminíem amb els detalls de la lluita per la independència de les aldees de Morella, els orígens del Convent, vam saber d'en Blai Berga i d'"El Groc", de devocions als patrons, i ens familiaritzàrem amb personatges tan sorprenents com el "Tio Muerte", que va deixar un manuscrit, base sobre la qual faria la seva tesi de llicenciatura el periodista Víctor Amela. També la comarca es beneficia de l'ímpetu investigador de José Eixarch gràcies al qual coneixerem el passat de Saranyana, La Mata, Cinctorres i diferents punts de la comarca. Altres col·laboradors com Jaime Bordás Ortí amb les seves "Cartas a D. José Eixarch" eren un bon complement per saber del poble.

El 1969 neix la NAJF (Nova Associació Juvenil Forcallana), tot i que la meitat dels col·laboradors no eren nascuts al Forcall. Va ser l'assaig del futur recanvi generacional que aportarà rebel·lia i aires nous amb la seva secció. També algun jove escriurà en català, però caldrà esperar fins a 1995 per veure la llengua regularment representada.

L'abril del 1970 es fa una edició especial "en impremta" per commemorar el número 50, però s'estava entrant en una època de "desencuentro" entre el poble i la Colònia.

Jaime Carceller

Passarien anys abans de superar aquesta situació, però sempre va existir un pont, un cordó umbilical entre els dos. Aquest va ser precisament el *Bisgargis*.

En retirar-se el pare Jaime Carceller, que s'havia dedicat durant 20 anys a la coordinació del butlletí, es va passar per una època d'inestabilitat i a partir de l'any 1983 la seva publicació era totalment irregular. Mossèn Pedro Mampel, que escrivia amb el pseudònim "Rellampek", salvarà aquesta crisi.

Mentrestant Mossèn Santiago Casanovas, un altre puntal de la revista, va crear l'any 1980 la secció "Tercer Centenario", fent caliu per la commemoració de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor a Forcall, que es va celebrar l'any 1986. Des de l'estiu de 1987, José Sabater i Carmen Ferrer batallarien per donar-li un contingut plural i també començaven a somiar amb un butlletí imprès que fos econòmicament autosuficient així, mesurant forces, es va decidir fer quatre números anuals.

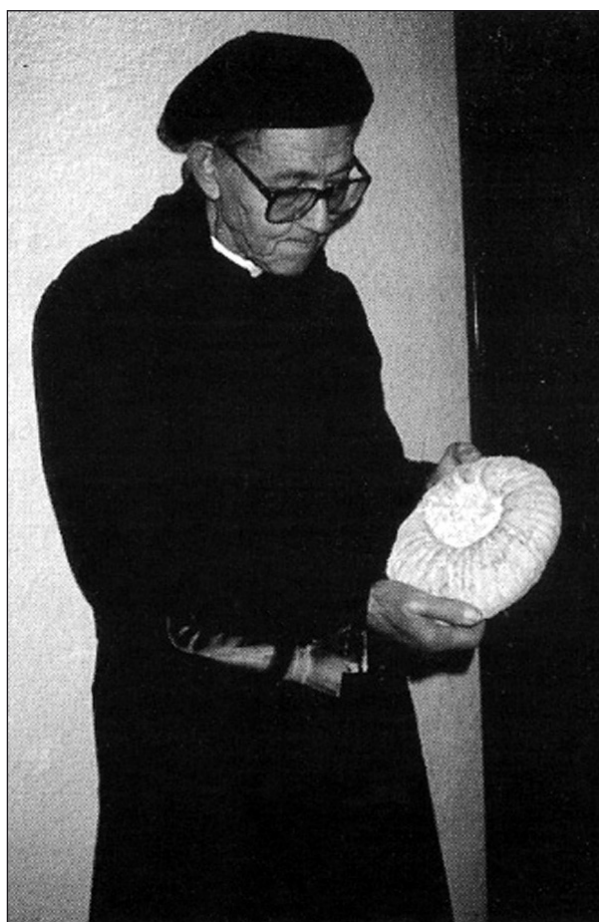
Les seccions estrella són les "Pinceladas Históricas", i el "Noticario" on es registren bodes, batejos, defuncions i d'altres detalls del poble que se segueixen amb regularitat i entusiasme. El somni es va materialitzar l'últim quadrimestre de l'any 1991, quan es va aconseguir capçalera nova, canvi de format i impressió en litografia.

En aquella època es va iniciar la col·laboració de Sergio Bordás que segueix al peu del canó. En Sergio, que ha plasmat el seu gust per la fotografia, ha assumit la responsabilitat d'editar la revista i ha comptat amb col·laboradors fixos, com van ser el "Crucigargis i Escacs" de Francesc Carceller, "Racó poètic" de Xoume Carceller o Antonio M. Moya, "La Parroquia" per Mossèn Javier Vilanova i Fermín Peris amb notícies de l'equip de futbol i Toni García que aporta imatges d'actualitat.

La publicació de la sèrie "El racó d'en Víctor" de Víctor Manuel Amela, va facilitar que l'autor acceptés formar part de l'equip que va treballar en la confecció del llibre "Retratos y Recuerdos", que es va publicar per la commemoració del 50è aniversari de la Colònia, essent el redactor del text.

El *Bisgargis* ha ajudat a aglutinar els forcallans i reforçar els seus lligams amb la terra, és un butlletí del qual els associats i els amics no poden prescindir. La seva línia editorial, en essència, no ha variat: actualitat informativa del que succeeix al poble i col·laboracions amb un substrat històric vinculat a la comarca. La secularització de la societat es va reflectir en la revista. El clergat que tenia temps, voluntat i estudis va cedir el pas a d'altres voluntaris que han continuat la tasca. Les col·laboracions

escrites es van fer freqüents a mesura que l'educació acadèmica s'anava estenent i els forcallans i simpatitzants han volgut que quedés constància del seu pensament i de la seua opinió. *Bisgargis* manté un profund respecte a la nostra educació i tradició catòlica i procura defensar els fonaments de la nostra cultura fugint de significacions polítiques.

Santiago Casanovas

NAJF Nova Associació Juvenil Forcallana

L'estiu del 1969 un grup de joves, amb les ganes i la il·lusió que es tenen als vint anys, van decidir que calia fer quelcom per retrobar l'esplendor de les festes. Pepito Ferrer hi va tenir un paper important. Es va aconseguir l'antiga cooperativa de la plaça com a local social, i es va decorar amb taules, llums, tocadiscs, etc. Es trobaven a gust en un ambient nou, decidits a trencar amb els vells esquemes. Reunir-se tots plegats, forcallans, emigrats i fills d'emigrats, era fonamental per lluitar contra la inèrcia de les forces vives.

L'abril del 1970 es va publicar un escrit de presentació al *Bisgargis* seguit d'una sèrie d'articles d'Antoni Eixarch, com a president del grup de Barcelona, i d'altres que eren prou indicatius dels motius i els desitjos d'aquella joventut. José Bonet presidia el grup de Forcall.

Es van fer moltes activitats al poble, i a les festes es feia participar tant als nens de l'escola com als joves amb carrosses i exposicions de pintura i fotografia. Es varen organitzar equips de futbol de nois i de bàsquet de noies. Es va agafar un compromís de col·laboració mensual amb el butlletí *Bisgargis*, cosa que es va fer regularment durant set anys.

A partir de 1974, Conxita Cardona va agafar el relleu en la presidència de la NAJF. Les obligacions familiars i de treball van fer cada vegada més difícil trobar temps per a col·laboracions, però van deixar la seva petjada en coses com l'arranjament de la creu del molí Boticari, dins el programa de *Pro monumentos forcallanos* impulsat per Santiago Casanova que va servir per recuperar i reparar creus de terme, peirons i capelletes de camins, i d'altres menors. El que el temps no va esborrar va ser l'amor a la terra, i la llavor que es va sembrar amb la NAJF va donar el seu fruit ja que part d'aquells joves són socis actius o membres de juntes que han dirigit la Colònia des de 1995. La NAJF va morir de mort natural, es va extingir perquè ja no tenia raó de ser.

1970-1983 Anys difícils

A partir de l'any 1970 començarà una època de crisi entre el Forcall i la Colònia. Els "catalans" han millorat el seu poder adquisitiu i la majoria ja tenen cotxe i més dies de vacances. Augmenten les diferències econòmiques entre els migrats i els residents. Això crea recels i inseguretats, i fereix sensibilitats. Una mala maror començarà a créixer entre el Forcall i la Colònia, que tristament es van allunyant. La Colònia ha de fer un pas al costat. Amb aquest ambient, José M. Carceller va portar les regnes de la Colònia entre 1971 i 1972, i al maig d'aquest darrer any, Rodolfo Sales va acceptar la presidència.

El contenciós eren les festes patronals, que els migrats volien celebrar a l'agost i els del poble al setembre. El 1974 es van passar a l'agost i el disgust d'una part de la població es va materialitzar amb el "Grup de Resistència Anticolonial". Les festes van tornar al setembre, però en realitat era un tema molt més profund: els forcallans se sentien humiliats, i els de la Colònia, poc valorats.

L'alcalde Ismael Carbó

El mestre José M. Moya amb l'alcalde Amadeo Vinyals

Les Chitanetes al Poble nou de Barcelona

Els Gaiteros al 25è aniversari

No era un bon moment, però molts estaven decidits a seguir amb els lligams que s'havien establert. La seva actitud i el butlletí, arrelat al cor dels forcallans, ho van fer possible

A Barcelona es feien encara dues reunions a l'any, una al mes de març, l'altra cap al novembre. Just abans del 25è aniversari, al mes de març, l'antropòleg Henri Bouché vindrà a Barcelona per parlar de la "Santantonada". És una època de revalorització de les tradicions. Sensibilitzats per José Eixarch, els membres de la Colònia estan molt interessats en el tema. Així, la Colònia, col·labora activament amb la "Mancomunidad del Maestrazgo" que es proposa obrir al turisme la comarca dels Ports.

La celebració del 25è aniversari de la Colònia va ser una festa exclusivament catalana. Es va celebrar el 15 de Novembre del 1981 al local de *Transportes Ferrer*. Per encàrrec de la Junta a José Vidal, es va passar una pel·lícula del Forcall que va sorprendre i va tenir molt d'impacte entre els assistents. La tonada forcallana de les festes, amb el tabal i la gaita, es va sentir a Barcelona. L'acte va comptar també amb una representació de les danses, "chitanetes", "dansans", "llauradorets" i "llauradoretes". I com era habitual en les reunions, es va fer un dinar de germanor, organitzat per la família Llop establerta a Gavà: "pa amb tomata i pernil" regat amb bon vi, que va fer les delícies dels assistents. Les reunions a Barcelona es limiten a dues a l'any als nous locals de Transports Ferrer.

La revista, de la mà del pare Jaime Carceller, José Eixarch i mossèn Santiago Casanovas, incansables, continua endavant. Però la migració a l'estranger preocupa José Sabater, que farà articles dirigits als absents i enviarà alguns exemplars a l'estranger rebuts amb l'alegria que cabia esperar.

1986 - 1995 Retrobament

La celebració del III Centenari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor a Forcall va marcar un punt d'inflexió en la relació amb el Forcall. La Colònia, que no va fer cap acte com a tal, va donar al poble 190.400 pessetes, sense condicionants. El poble ha canviat. El nivell de vida va millorant i s'ha guanyat confiança. Tots comencem a adonar-nos que hem d'aprendre els uns dels altres. Cal remarcar que la discreció, la diplomàcia i la perseverança demostrada pel president Rodolfo Sales, amb el suport de la seva Junta, ha permès la Colònia navegar per aigües prou turbulentes sense enfonsar-se.

Les reunions de la Colònia passen a ser anuals, a l'octubre/novembre. En el programa, com sempre, una missa, moltes vegades amb rondalla baturra, les xerrades d'en José Eixarch que embadaleixen tothom, i un dinar de germanor, amb botifarres, xoriços i pastes del poble. Els subscriptors de *Bisgargis* es reconeixen com a socis de la Colònia, i la relació amb el poble

i l'Ajuntament es fa més relaxada. Per primera vegada es publiquen a la revista els resultats de les votacions locals, autonòmiques i generals.

Els temps van canviant i cal adaptar els estatuts a les lleis vigents, d'acord amb el que regula la Generalitat de Catalunya i es preocupa de legalitzar l'associació, fet que es consolida el 1990. Aquesta decisió ens permetrà, a finals de 2003, participar de ple dret en les Associacions Valencianes a l'Exterior de la Generalitat Valenciana.

El 1990 la Colònia decideix fer-li un homenatge a José Eixarch. El nostre historiador per antonomàsia ha realitzat una labor incansable en la recerca del passat de la comarca, tot despertant l'interès dels seus paisans per tot el que els és pròxim. La seva influència s'ha transmès a les següents generacions.

El novembre de 1994, Rodolfo Sales, considerant la seva tasca encarrilada, va anunciar que aquest seria el seu darrer any. El novembre de 1995 es va acomiadar i, no podia ser d'altra manera, se li va fer un homenatge en reconeixement al seu treball. Ell sap que té l'agraïment dels socis i de tots els forcallans. També en aquest acte es va distingir a dos membres de la seva Junta: José Sabater i José Ferrer, dos "homenots", com diria l'escriptor Josep Pla. Del primer ja hem comentat el seu treball, exquisit, silenciós i perseverant en l'ombra moltes vegades. José Ferrer va estar des de la seva fundació al servei de la Colònia, facilitant-ne la feina d'organització i posant a la seva disposició les facilitats estructurals del seu negoci. Durant anys les reunions de la Colònia es van fer al local de l'agència de *Transportes Ferrer*. Era el contrafort moral en situacions de crisi i feia de resguard econòmic. Va formar amb Bernardo Eixarch, i més tard amb Rodolfo Sales, un bon tàndem. Tan sols ells hauran pogut valorar les alegries i disgustos que durant tants anys van compartir.

El president Rodolfo Sales dona el relleu a Pilar Polo

De Rodolfo Sales, es van heredar tres línies obertes de treball: en primer lloc, la cooperació amb el Forcall en allò que el poble considera important; en segon lloc, la posada al dia de tots els assumptes administratius i finalment la continuïtat del *Bisgargis*.

Gràcies a les bones relacions amb el Centre d'Estudis dels Ports de Morella, a l'assessorament del seu president Ernest Querol, i al fet que estàvem censats en el registre d'associacions de Catalunya i reconeguts per la Generalitat Valenciana, es va poder demanar la primera subvenció destinada a aquelles organitzacions que fan país fora de la Comunitat. De fet l'economia de la Colònia s'alimentava, fins a aquell moment, de la quota dels socis i dels donatius de la loteria de Nadal, que any rere any, sense defalliment, han organitzat Jorge Martí i Víctor Peñarroya i actualment Jaume Carceller.

1995 - 2006 Consolidació

Pilar Polo serà la nova presidenta, recolzada per una Junta que, de fet, era el reflex de la NAJF vint-i-cinc anys més tard. Manuel Dabón serà l'enllaç amb els forcallans que resideixen a Castelló.

Per tal d'afegir un atractiu més a les assemblees generals de socis es va optar per convocar-les a diferents localitats i aprofitar, per concloure-les, amb un dinar de germanor, que unís la gent de Forcall, Castelló, Vinaròs i Barcelona. L'èxit de les trobades sorprèn els organitzadors i fins i tot la premsa local d'aquestes poblacions se'n fa ressò. Vinaròs, La Ràpita, Sant Jordi d'Alfara, Torrelles de Llobregat...

El 1996 se celebrava el 750 aniversari de la Carta Poble i, per suggeriment de José Eixarch, es va fer un tríptic commemoratiu i es va obsequiar a l'Ajuntament amb una fotografia del document original, guardat a Barcelona a l'arxiu de la Corona d'Aragó

Especial menció mereix l'Acadèmia Valenciana de la Llengua que cada any que se li demana ha facilitat material bibliogràfic per divulgar el coneixement del valencià i la cultura valenciana.

Inauguració del local amb l'alcalde Manuel Monfort

L'Assemblea de l'any 1999 es va fer a Vinaròs i, recollint la proposta i la col·laboració de mossèn Marcos Gascón, va ser un homenatge al pintor José Molés, casat amb la forcallana Pilar de ca Liborio, que en la dècada dels anys 50 va reparar les pintures de l'església arxiprestal, malmeses durant la guerra civil.

L'any 2000 Héctor Peñarroya va crear una pàgina web per a la Colònia. Gràcies a les noves tecnologies i al saber dels més joves, vam poder veure per Sant Antoni, a través de l'ordinador de casa, com es cremava "la barraca".

Veritablement com si es tractés de l'espill màgic dels contes.

No hem d'oblidar, però, que les festes patronals van ser el detonant per a la creació de l'associació. Així, es recolza a la comissió de festes en totes les seves necessitats. No cal dir que som part activa en els actes que s'organitzen, però la Colònia té una presència molt tangible també fora d'aquest àmbit, especialment en la recuperació de la "memòria històrica". La Colònia ha volgut involucrar-se amb els joves i per això va fer la seva col·laboració a l'Aplec, tot i que ha preferit quedar-se en un segon pla. Per la mateixa raó els equips d'alevins de futbol Els Ports, entrenats per Fermín Peris, han rebut l'aportació de vestimenta i material esportiu.

La bona relació amb el poble s'ha vist materialitzada amb el magnífic detall que va tenir l'Ajuntament, amb Manolo Monfort com a Alcalde i amb el suport d'Antonio Cervera, en cedir a la Colònia, per a ús propi, un local a l'antiga casa del metge del carrer de Tomás Salvador.

L'any 2001 Ismael Carbó fill, un correccamins empedreït, es va proposar organitzar, un matí del mes d'agost, una caminada que travessés quatre moles del terme. Ajuntament, joves, jubilats i Colònia treballen conjuntament, i s'aconsegueix un èxit tan gran, que vint anys després és ja un esdeveniment esperat pels participants incondicionals que, any rere any s'hi inscriuen.

En l'àmbit cultural s'ha aconseguit materialitzar dos somnis: un, la publicació del llibre "La Independencia de las aldeas de Morella" amb important ajuda de Laura Peñarroya, gerent aleshores de la *Fundació Blasco de Alagón*, i l'editor, d'Editorial Atenea, també forcallà establert a Vinaròs, Francisco Castell, publicat el 2003 i l'altre caldria esperar el 2006.

El 15 d'agost de 2006 es va celebrar al Forcall el 50è aniversari de la Colònia i va tenir el seu moment àlgid amb el llibre "Retratos i Recuerdos... de la vida forcallana", el recull de fotos antigues en què han participat tots els forcallans i en què pràcticament totes les cases han trobat un familiar *assomat* a la finestra d'alguna pàgina. Esperonat per Sergio Bordás, el llibre va ser concebut per un grupet de socis (Ismael Carbó, Antoni Eixarch i Carmen Ferrer) amb molta cura, il·lusió i treball. El sentit de comunitat que vol expressar el llibre es fa manifest entre els qui tenen un exemplar a les mans que no poden esperar a fullejar-lo a casa, ho fan allí mateix, asseguts al terra o a les escaletes de l'Ajuntament. Tot el poble ha proporcionat retrats i records familiars, testimonis de vida. L'obra que va precedida per la salutació dels presidents de la Generalitat Valenciana i la de Catalunya, de l'alcalde del Forcall i de la presidenta de la Colònia està prologada per l'eminent Sergio Beser Ortí, que destaca uns paràgrafs d'Amela i que posen en marxa la nostra capacitat d'imaginació *"Forcall ha labrado en sus piedras y en su cielo más de 700 años de historia. Una historia que es la suma de trabajos y días, amores y luchas, pesares y glorias, sangre y lágrimas de más de veinte generaciones de forcallanos. Palpitan sus huellas en aquel muro, en esa esquina, en los perfiles del aire, en los viejos ecos y también en las vidas presentes de sus habitantes"*. Al final de l'acte es va lliurar la insígnia de plata a totes les persones que han presidit la Colònia en qualitat de representants de les seves respectives juntes directives i socis coetanis, uns a títol pòstum que recollien familiars propers, i d'altres que la van poder rebre presencialment. En reconeixement a una trajectòria de dedicació a la Colònia de 50 anys, es va entregar la insígnia d'or a en Josep Eixarch. Va ser el moment àlgid en què va esclatar l'emoció continguda, aplaudiments, abraçades i llàgrimes impregnades de nostàlgia i records ben guardats al cor.

Josep Eixarch

La festa ha estat inoblidable, commovedora, plena de sentiments i emocions. Va assistir Esperanza Vidal, directora general de Participació Ciutadana de la Conselleria de la Presidència, cosa que posava de manifest el reconeixement i recolzament per part de la Generalitat Valenciana cap a la Colònia. Tampoc va faltar la representació

municipal amb l'alcalde del Forcall, Santiago Pérez, acompanyat pels regidors, com a mostra de suport a l'associació. Quique Polo va compondre per a aquest acte "El cant de l'absent", que va interpretar el Cor de la parròquia del Sant Àngel de la Vall d'Uixó, dirigit per ell.

La presidenta Pilar Polo va voler fer coincidir amb el 50è aniversari l'assemblea anual de socis i la finalització del seu mandat i el de la seva junta després d'onze anys de treball fet amb discreció i amb plena convivència amb els socis i el poble. És indubtable que el seu tarannà va ser cabdal perquè la Colònia es retrobés novament amb el Forcall.

2006- 2021 Continuïtat i nous reptes

Recollirà el testimoni Antoni Eixarch. No li ve de nou, ha estat onze anys de vicepresident a l'anterior Junta, la seva dedicació a la Colònia és conseqüència de la tradició familiar. El seu objectiu és clar, només un mandat, quatre anys és temps suficient per consolidar les relacions amb la Generalitat Valenciana i l'Ajuntament, estabilitzar l'estructura econòmica (pensa que sempre s'ha de tenir un roc a la faixa), donar-li una nova imatge al *Bisgargis*, reprendre relacions amb la Casa de València a Barcelona, mantenir la màxima assistència a trobades i congressos CEVEX, iniciar una política d'incorporació de socis joves i proactius (cosa que no acaba de quallar) i mantenir la bona sintonia amb el poble. Miguel Rodés és el representant al Forcall i José Miguel Carbó a Castelló.

Antoni Eixarch nou president

Inauguració del nou local amb l'alcalde Santiago Pérez

A la tardor del 2007 apareixen les primeres fotografies en color al *Bisgargis*. El 2008 es participa en la I Fira Iberoromana organitzada per l'Ajuntament. Als socis se'ls facilita l'assistència a les assemblees posant un autocar a la seva disposició. Es va homenatjar i es va atorgar la insígnia de plata a mossèn Marcos Gascón, a qui podem considerar com el nostre capellà de capçalera del s. XXI. L'Ajuntament cedeix un espai dins el nou local habilitat a l'antiga vivenda de l'agutzil, a la plaça, per a l'ús de totes les associacions forcallanes; allí la Colònia pot guardar el material artístic, bibliogràfic i documental.

L'assemblea de 2009 té un notable èxit, s'apleguen unes 300 persones. Es va celebrar en els salons d'una ramaderia de Sant Jordi d'Alfara,

després de dinar es va acabar amb una *capea* en què uns quants es van atrevir a torejar amb braus vedells.

El 2010 en Ferran Sales, seguint el passos del seu pare Rodolfo, entra com a president. Incorpora gent jove a la Junta. La seva preocupació és que noves generacions, els fills i néts dels que van migrar, s'interessen i mantinguen la relació amb el poble. Cal promocionar el Forcall a Catalunya i informatitzar la gestió interna de la Colònia. Va reforçar la Junta amb la creació d'una categoria d'emèrits, antics membres que actuen com assessors amb dret a assistir a les reunions i que tenen veu, però no dret a vot. Es van actualitzar els procediments d'acord a la llei per a la protecció de dades dels socis. La pàgina web s'adaptà al format que promou la Generalitat Valenciana i s'enfortiren les relacions amb la Casa de València a Barcelona. La Colònia continua fidel a l'assistència a les trobades CEVEX. La relació amb l'Ajuntament es manté excel·lent.

La Colònia col·laborarà en tots els esdeveniments que celebra el Forcall, la fira Iberoromana, la cursa de les 4 Moles, la Fira de Nadal. Apadrina i col·labora en el tram de Forcall a Morella d'una de les rutes de senderisme que traça l'associació *El Camí*.

Organitza dues exposicions de promoció de la *Santantonà* i del Forcall al Casal Nou Barris de Barcelona i a la Casa de València a Barcelona a les quals assistiren membres de la confraria que van aportar el material que es va exhibir i les pastes amb què es va obsequiar a tots els visitants. En la visita a la Casa de València, es va percebre que la nostra comarca és, en termes generals, desconeguda pels valencians arrelats a Barcelona, els quals van quedar gratament sorpresos pels nostres paisatges i per la nostra cultura.

Dues exposicions-homenatge es van celebrar a la sala de l'Ajuntament del poble. Una dedicada a l'obra i estudis dels qui considerem forcallans il·lustres del s. XX, mossèn Santiago Casanova i el professor José Eixarch i l'altra, als fotògrafs José Pascual, José Polo i Fernando Sales que són els autors de nombrosos retrats de la vida forcallana de la primera meitat del segle passat.

En l'àmbit de les lletres es van recolzar les presentacions de les publicacions del Centre d'Estudis dels Ports i el llibre traduït de l'alemany al català per Ricard Martí "Cabrera. Records de la guerra civil espanyola (1833-1844)", així com una xerrada sobre el ball de varetes del Forcall.

L'agost del 2016 se celebrà el 60è aniversari de la Colònia amb una magnífica exposició d'indumentària tradicional, que es va fer dins la capella dessacralitzada de l'antic *Col·legio de les Hermanas de Santa Ana*, cedida per la família Palos. Moltes cases del Forcall van deixar roba i

Ferran Sales agafa la presidència

Ismael Carbó i Anabel Ejarque tècnica de l'Ajuntament

patracols antics que ambientaran i donaran caliu als maniquins vestits amb la roba antiga. La mostra va estar comissariada per Carmen Ferrer i assessorada en la part tècnica pels experts castellanencs Paquita Roca i Josep Vidal, que la van inaugurar amb una xerrada de gran interès. Va estar oberta 15 dies, matí i tarda, gràcies a la generositat dels voluntaris. Es van comptabilitzar més de 1000 visitants procedents de les províncies valencianes, de Terol i Catalunya. Es va poder editar un llibre-catàleg que recull, amb gran quantitat de fotografies, l'evolució de la vestimenta tradicional de finals del s. XIX i principis del XX amb la col·laboració de la Diputació de Castelló, l'Ajuntament del Forcall i l'associació El Groc.

El Forcall en l'actualitat presenta, entre altres, un recorregut pel poble recordant els llocs essencials, identificats amb unes plaques metàl·liques, que van tenir a veure amb el guerriller carlí Tomás Peñarocha, conegut com el Groc del Forcall. Els textos i les fotografies que es presenten en el fullet explicatiu són obra dels autors d'aquest article. Un apunt històric i descriptiu acompanya a cada indret, es pretén així il·lustrar el visitant amb una pinzellada del que va ser la I Guerra carlina, el que la va motivar,

la biografia del personatge i l'actitud que el va portar, en acabar el conflicte, a iniciar la seva guerra personal en contra del règim isabelí.

L'assemblea del 2018 escull a Ismael Carbó president, el qual incorpora nova gent a la Junta. És partidari d'una política continuista en les col·laboracions amb totes les entitats relacionades amb el poble, fent especial èmfasi en millorar les presentacions dels actes que s'organitzen i l'arranjament dels arxius. Ha estat necessària la creació d'una nova pàgina web, davant l'obsolescència de la tutelada per la Generalitat. Un membre de la Junta, Jaume Carceller, assumeix la responsabilitat del seu manteniment, i també s'encarrega de les xarxes socials.

Malauradament l'activitat de la Colònia, a excepció de la publicació de la revista *Bisgargis* que fins i tot ha millorat en contingut, ha estat molt limitada per les restriccions imposades per la situació pandèmica mundial. Ens està afectant durament, particularment en l'any del seu 65è aniversari, ja que s'ha hagut d'anul·lar part dels actes que s'havien planificat i canviar el format dels que possiblement es puguin dur a terme. L'assemblea del 2020 es va poder celebrar al Forcall amb estrictes mesures sanitàries.

A l'Ismael i a la seva Junta els toca plantejar-se quin serà el futur de l'associació i com atreure els joves a participar, difícil tasca en un entorn social cada vegada més individualista

Carmen Ferrer, comissària de l'exposició i membres de l'organització

El president Ismael Carbó compartint taula amb l'alcalde de Forcall Santiago Pérez i l'alcalde de Morella Rhamsés Ripollés

i autosuficient. Caldrà reinventar-se perquè tenim un bagatge històric ric, nascut de l'estima i col·laboració del forcallans residents, que tenen en la identitat forcallana un punt de referència activa en un món cada vegada més globalitzat.

Hem volgut copsar dels presidents vius, Josep M. Carceller, Pilar Polo, Antoni Eixarch (coautor d'aquest escrit) i Ferran Sales, la seva vivència en l'espai de temps en què van representar a la Colònia i com veuen el futur de l'associació.

Tots són coincidents en una cosa: el caliu, la cooperació i l'ajuda mútua de tots els socis i simpatitzants que han participat en qualsevol de les tasques que s'han volgut i pogut desenvolupar. Tothom ha estat sempre a punt per donar un cop de mà i dins aquest context s'inclou els forcallans foranis i els seus descendents, i els autòctons, és a dir, a tots els forcallans de dret i de sentiment. Indubtablement tots estan d'acord amb el paper de cronista local que fa el *Bisgargis* i per tant s'ha de continuar i potenciar en la mida que les disponibilitats econòmiques ho permeten. No cal escatimar recursos per portar a casa dels socis l'estimat butlletí que ara compleix 60 anys.

El futur és incert, però no pessimista, davant la percepció que no s'han complert els objectius d'incorporar d'una forma veraç i ferma les noves generacions, és a dir, els que són néts de les generacions fundadores. Uns ens diuen que s'ha perdut força i cal oferir algun atractiu que no sigui el treball pel treball, uns altres manifesten que en el període del seu mandat són conscients d'haver conservat la fidelitat d'aquelles persones que s'hi sentien identificades i si bé la Colònia no les ha decebut, al mateix temps no han assolit, d'una forma significativa, la fita de noves incorporacions. Malgrat tot, el nombre de socis en les últimes dècades es manté estable, i es pensa que aquest fet es deu precisament a la bona acceptació que té el *Bisgargis* per sobre de les altres activitats.

Les noves generacions, distribuïdes més àmpliament en el territori i amb una educació acadèmica més completa, col·laboren sovint en la revista i si cal en les iniciatives de la Colònia. També han demostrat la seva capacitat i compromís amb el poble participant en l'Aplec, en la Santatonà o assumint l'organització lúdica de les Festes Majors. Tenim doncs la matèria prima adequada, caldria saber com els podria engrescar també la Colònia.

Actualment dins la Colònia estem participant activament les segones i terceres generacions d'aquells homes i dones que es van donar cita el gener de 1957 als escolapis de Sant Anton, a la Ronda de Sant Pau de Barcelona. De bon segur que no es podrien imaginar, 65 anys després, com les seves inquietuds encara ocupen el pensament, el temps i les activitats dels seus descendents. Tan arrelats han sigut els sentiments que van saber transmetre.

En els estatuts de la Colònia, quatre punts resumeixen el seu motiu de supervivència:

La creació, recopilació i divulgació de la informació envers la cultura, història, art, costums, festes, etc. de la Vila del Forcall i de la seva comarca.

Promocionar i mantenir els llaços de relació amb la Vila dels associats que no resideixen al Forcall.

L'organització, en general, de totes aquelles activitats que s'adrecin a fomentar l'interès en el coneixement de l'entorn forcallà a fi d'un millor compliment de llur funció social.

Informar mitjançant el butlletí “BISGARGIS”, de distribució gratuïta per als socis, com a eina de recull de l’actualitat de la Vila del Forcall i de la seva història.

Cal fer esment a les persones que al llarg dels anys han format part i formen part de les diferents juntes directives malgrat no disposar d’un llistat exhaustiu i fidedigne. Ens volten pel cap noms com Vidalba, Leoncio, el tio Pepet, Pepet de Gitana, Llop el carnisser (editor del butlletí durant una bona època), Ripollés, Serafin, Amela, els Michavila, Martí, Víctor, Jaume, Jorge, Imma, Mónica, Vicent..., així com als alcaldes del Forcall, Enrique Polo, José Mª Palos, Ismael Carbó, Antonio Borrás, Joaquín Guarch, Amadeo Viñals, Manuel Monfort i ara Santiago Pérez que, malgrat les dificultats, van voler mantenir els lligams entre el poble i la Colònia i a tots els anònims, que han fet possible aquesta llarga continuïtat. A ells el nostre reconeixement i agraïment.

Esperem poder continuar treballant amb el Forcall i la comarca celebrant molts més aniversaris amb noves cares, noves idees, noves formes, noves fites...

No sempre és fàcil trobar el camí a seguir i sovint cal esperar més del que un voldria, àdhuc quedar-se en “stand by” pendants de reeixir, però el que és important és buscar, estar amatent i qüestionar-ho amb generositat.

Volem acabar aquest article igual que acabaven les reunions dels principis d’aquesta història. Viva la Colònia !!! Viva Forcall !!!